

Dijaki srednje ekonomske šole Roška so zavzeto spoznali Malago in tamkajšnji način življenja.

Slovenski najstniki so si v prostem času ogledali tudi nasad oljk.

Tjaša Plahanc z mentorjem v jezikovni šoli FOTO OSEBNI ARHIV

David Vlastevski z optimizmom sprejema evropske izzive na prihodnji študijski in poklicni poti. FOTO OSEBNI ARHIV

Ana Koželj se navdušuje nad učenjem jezikov, med delom v Malagi je na vrsti španščina.

Spoznavanju pridelave oljčnega olja je sledila pookušna dobrot. FOTO OSEBNI ARHIV

»Podpisal sem zavezo o molku, ne smem govoriti ...«

Program Erasmus+ Ljubljanski srednješolci na delovni praksi v Malagi utrjujejo znanje španščine in nabirajo delovne izkušnje za kariero v tujini

Za program Erasmus smo nekoč slišali le v povezavi z izmenjavo študentov. Podobno učinkovito se je uveljavil program za dijake, ki ga s prido izkoriščajo tudi v slovenskih srednjih šolah. Deseterica dijakov srednje ekonomske šole na Roški v Ljubljani je tudi končuje razgibano tritedensko delovno prakso v Španiji.

ROK TAMŠE

Že zdavnaj so padle meje, sprostil se je trg za izdelke, storitve in pretok delovne sile. Evropska unija na vseh področjih krepi idejo evropskosti, povezanost narodov in držav. Tudi v izobraževalnem procesu prispeva k usmerjanju vzgoje in izobraževanja mladih Evropejcev. »Z izkušnjo iz Malage sem še dodatno moti-

ran za šolanje. Vse to mi bo gotovo pomagalo, če bom nameraval študirati v tujini ali pa bom pozneje iskal službo zunaj Slovenije,« nam je ob koncu enega od prvih delovnih dni na Iberskem polotoku zadovoljno razlagal dijak tretjega letnika David Vlastevski. Skupaj z vrstniki biva v prijetnem hostlu nedaleč od središča Malage, na delovnih mestih so ob dopoldnevnih, popoldneve imajo proste, prav tako konce tedna, ko lahko po svoje odkrivajo lepote metropole slovite turistične regije Costa del Sol in življenjski slog Špancev.

Navdih tudi v Picassu in Banderasu

Ob tem imajo bogat spremljevalni program z ogledi glavnih znamenitosti mesta, katerega ime

sta ponesla v svet njegova najslavnijša sinova – slikarski genij Pablo Picasso (v njegovi rojstni hiši je muzej) in karizmatični filmski igralec Antonio Banderas (v središču mesta je zelo oblegana njegova gostinska institucija s simpatičnim imenom El Pimpi). Mladi Slovenci so se v pretežno sončnem vremenu in ob malodane poletnih temperaturah podali še na izlet do Granade in Gibraltarja, v umetniškem centru flamenka Kelipe jih je Suzana spretno naučila nekaj ne tako preprostih plesnih korakov ob zvoku kitare in ploskanju ter jih počastila še z lastnim šovom.

Malago so bodoči ekonomisti videli tudi z morja, v globokem zaledju so si ogledali nasad oljk ter poskušali povsem sveže deviško oljčno olje, začinjene mesnate olive in z dovoljenjem spremljevalcev ovlažili ustnice in jezik s sladkim vinom. »Vse skupaj je name naredilo zelo dober vtis, tako glede službe kot mesta. Na delovnem mestu vsi dobro govorijo angleško, tako da nimam težav s sporazumevanjem,« je povedal David in nato rahlo potegnil ročno, ko smo ga pobrali o njegovih delovnih obveznostih. »Podpisal sem zavezo o molku, ne smem govoriti o vsebini svojega dela. No, lahko povem, da zbiram in obdelujem osebne podatke strank podjetja,

»Zdaj sem osredotočena na šolanje. To mi ne more škoditi. Ko se bom morala ustaliti in služiti denar, se bo treba odločiti, ali bo to doma ali v tujini.«

ANA KOŽELJ

ki vgrajuje navigacijsko napravo v osebne avtomobile. Delo mi je všeč, dnevi minevajo zelo hitro,« je bil poudarjeno odgovoren mladenič s svetlo evropsko prihodnostjo.

»Naša šola že šesto leto zapored v okviru projekta Erasmus+ za mobilnost v poklicnem izobraževanju in usposabljanju omogoča dijakom opravljanje tritedenske brezplačne delovne prakse v tujini, v katero so všeti tudi brezplačno bivanje in vsi prevozi. Delovno prakso opravljajo v Španiji, v Seville, Valencii, Malagi in na Tenerifu, in na Portugalskem, v Bragi. Za to okolje se odločamo, ker se naši dijaki učijo španščine kot drugega tujega jezika, spoznavajo pestrost in dinamiko španskega kulturnega okolja, ter zaradi prijazne klime v novem-

bru, februarju in april, ko so tu na praksi. Kriterij za izbor dijakov ni samo odlični učni uspeh, ampak tudi njihova vedoželjnost, socialna zrelost in kreativnost pri pouku,« je pojasnila ravnateljica Andreja Preskar in poudarila poslanstvo projekta: »Dijaki poleg dragocenih delovnih izkušenj utrjujejo španski jezik ter se učijo podjetnosti, samostojnosti in samoiniciativnosti. Evropa je danes skupek 28 držav, trg dela je mnogo širši kot nekoč, zato so delovne izkušnje za mladostnike v tujini še toliko bolj dragocene. Vsa ta znanja in veščine se pri dijakih trudimo razvijati tudi pri delu na naši šoli.«

Upoštevanje pravil po španško

Tjaša Plahanc je dijakinja četrtega letnika, spomladi je bila še na praksi v Valencii. »Tam smo delali dopoldne in po triurnem odmoru še popoldne, namesto v hostlu pa smo živeli pri družinah, tako da je bilo bolj razgibano. Zdalj imamo krajši delovnik. V Valencii sem delala v jezikovni šoli, kjer so se Španci učili angleškega jezika, tukaj pa se tuji učijo španskega jezika. Opravljam administrativna dela, vpisujem podatke učencev, sicer pa iščem še kakšno posebno gradivo v video obliki za otroke,« Tjaša tako kot drugi – poleg Davida sta svoje vtise z-

bralci Dela delila še Ana Koželj in Urban Tavčar – opravlja administrativna dela. »Lepo sodelujemo, Španci so zelo sproščeni tako pri delu kot v prostem času. Tu je povsem normalno, da prečkajo cesto pri rdeči luči na semaforju. Sicer na splošno upoštevajo pravila, pogosto pa naredijo malce po svoje ter bolj ležerno in morda počasneje, kot smo vajeni v Sloveniji. To me malce moti, ker sem navajena, da bolj upoštevam pravila, navodila. Toda počasi se privajam na njihov način razmišljanja in vedenja,« je povedala Ana, ki bi se rada naučila čim več tujih jezikov.

Skupaj, denimo, ugotavljajo, da so precej bolj večji angleščine tudi od starejših Špancev, ki so njihovi mentorji.

Urban pridobiva delovne izkušnje v podjetju za kibernetsko varnost, Španija mu ni tuja, saj je tu že dvakrat preživljal počitnice z družino. »Sicer takrat od španščine nisem kaj dosti odnesel, zdaj jo malce bolj spoznavam. V službi, kjer zbiram in razvrščam podatke, v glavnem komuniciram samo z mentorjem v angleščini, ki je drugi niti ne obvladajo. Vseeno je prijetno, saj so Španci sproščeni, veliko je smeha. Všeč mi je tudi njihov življenjski slog, zunaj se družijo in zabavajo tudi pozno v noč,« opisuje Urban, ki ga najbolj privlači

Kaj je Erasmus+

Erasmus+ je program EU za sodelovanje na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa. Name njen je izboljšanje spretnosti in zaposljivosti mladih ter posodobitvi izobraževanja, usposabljanja in mladinskega dela. Za sedemletni program, v obdobju 2014–2020, je iz proračuna na voljo 14,7 milijarde evrov, s katerimi želi EU več kot 5 milijonom Evropejcem omogočiti študij, usposabljanje, pridobivanje delovnih izkušenj ali opravljanje prostovoljnega dela v tujini.

študij prava in menedžmenta, za zdaj še v domovini.

Zrelo razmišljanje dijakov z Roške je v sproščnem klepetu v prijetnem andaluzijskem večeru dodatno podčrta Ana: »Moja miselnost je taka, da sem osredotočena na šolanje. To mi pač ne more škoditi. Ko se bom morala ustaliti in služiti denar, se bo treba odločiti, ali bo to doma ali v tujini. Morda imas pri študiju več izbire v tujini, toda za delo in hrkati družinsko življenje z vzgajanjem otrok se mi zdi Slovenija najboljša.«

MILAN ZVER IN 30 MILIJARD

Evropski poslanec Milan Zver je v evropskem parlamentu aktiven in zelo vpliven v odboru za kulturo in izobraževanje. Prav on je pripravil poročilo o delovanju projekta Erasmus+ ter skupaj s kolegi zahteva povišanje denarnih sredstev v prihodnjem sedemletnem finančnem obdobju s 15 na 45 milijard evrov. Prejšnji predlog je govoril o 30 milijardah, o novem bodo odločili do konca leta. Sloveniji bi bilo namenjeno 300 milijonov evrov. Pri nas za izvajanje programa v sedanjem obdobju skrbita dve nacionalni agenciji: CMEPIUS, center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, ki pokriva področja izobraževanja, usposabljanja in športa, ter MOVIT, zavod za razvoj mobilnosti mladih, ki pokriva področje mladine.

sobotna priloga

V soboto ne prezrite:

Odprito pismo

Znanstveniki pišejo predsednikom: Ukrepajte!

Sandra Hanžič, Uroš Urbas

Intervju z direktorjem ljubljanskega UKC Janezom Poklukarjem

Beti Burger

Portret tedna: Matic Jazbar, šef TEDxLjubljana

Božo Cerar

Se na pravih temeljih mednarodni sistem res dokončno poslavlja?

Barbara Zlmc

Pogovor z nemškimi novinarjem Niklasom Frankom, sinom vojnega zločinca

Podlistek

Slavko Pregl

Srajca srečnega človeka

14. del

Na evropskem tekmovalju v Luzernu v Švicah smo zasledili drugo mesto. Gostovali smo tudi na Nizozemskem, in v Amsterdamu so nas z ladjo popeljali po mestnih kanalih. Na kljun so nam dali brezplačen zaboj coca-cole, ki sem jo takrat prvič videl »v živo«, prej smo jo občudovali le v ameriških filmih. Pohlepnost smo planili po njej; jaz sem izpil en sam požirek, zavihal nos in je kasneje v življenju nikoli več nisem niti poskusil. Zelde se mi je popolnoma zanič in

veliko razočaranje. Na Nizozemskem smo stanovali pri družinah prijateljskega orkestra; posmehljiv prezir do Zahoda so mi tankega zbudila ponižujoča pojasnila gostiteljev, kako pritisneš na tole stikalo, pa zasveti luč, da obrneš kljukico na pipi, pa kar iz stene priteče voda ... kako, sem si mislil, smo zaostali Balkanci sploh vedeli za harmoniko in sploh znali igrati, celo v orkestru ...? Sva pa z bratom Mirkom od tam prinesla veličastno napravo, ki je olupljen surov

krompir v hipu spremenila v palčice, pripravljene za vrelo olje in v nadaljevanju za slastni pomfrfit. Pri treh fantovskih ustih je bil to (tudi za mamu) navdušujoč pripomoček pri prehodu iz naporenega rokodelstva v skoraj industrijsko proizvodnjo teoretično škodljive prehrane, kjer se je zastojarska delovna sila vedno navdušeno ponujala kar sama.

V spomin se mi je vtisnilo tudi naše gostovanje (leta 1964) v Makedoniji in Črni gori. Nastopili smo na odru opere v Cetinju. Pred tem sem si ogledal muzej v dvorcu vladike Danila in kar pokal od ponosa, ko sem občudoval zaplenjene turške zastave iz časov bitk med njimi in Črnogorci; bile so dokaz »naših zmag!« Med avtobusno vožnjo po divjih ovinkih nad prepadi mimo Rijeke Crnojeviča, kraja, ki se je ponašal z drugo najstarejšo tiskarno v Evropi, do Petrovca na moru, so nam povsem iz tira vrženi želodci izdatno krnlili užitke ob prelepih pogledih na Prespansko jezero v daljavi.

Ko se je dolgoletni prvi dirigent orkestra, domačin Stojan Vidmar, upokojil, so nam kasneje dirigiral Makedonec Tomo Šopov, pa Pavel

Mihelčič in Milivoj Šurbek. Želeli smo biti pač najboljši. Z nami je nastopal tudi Ladko Korošec in posebej za nas je zelo dinamično skladbo »Klič 5779!«, polno balkanskih ritmov, s katero smo vedno »zažigali« na nastopih, napisal Bojan Adamič.

Med moja glasbena doživetja takrat sodi tudi kratkotrajno igranje v Litostrojski godbi na pihala, kjer sem igral es-klarinet. Godba je es-klarinet potrebovala, jaz pa sem se ga učil v glasbeni šoli. Igral sem zanič, a godbe brez es-klarineta pač ni. Sodelovali smo (leta 1958) na proslavi obletnice slavne bitke na Sutjeski, kjer so se partizani s svojimi ranjenimi soborci v drugi svetovni vojni prebili iz strašnega obroča. Med imenitnimi gosti sta bila tudi naš predsednik Tito in njegov gost, sostanoviteljibanja neuvrščeni, Gamal Abdel Naser iz Egipta. Ker je bil naš nastop uspešen, smo za nagrado dobili papirnato vrečko (takrat smo temu rekli »škrnicelj«) napolitank. Izročil nam jih je sam Aleksandar Ranković. Vsak član godbe je dobil eno, jaz kot najmlajši pa dve. Na Sutjeski, daleč od doma, sem se počutil grozno

in po vrnitvi godbo tudi zapustil. Že pred odhodom sem stori vse, da ja ne bi šel na pot, in doma namignoval na hude nevarnosti, ki bi tam utegnile prežati name. Zaskrbljeni oče se je šel posvetovat s kapelnikom Leandrom Peganom. Na mojo veliko žalost se je vrnil zelo ponosen na za godbo nujno potrebnega sina, ki bo sodeloval na izjemno pomembnem državnem dogodku; bil je vesel in poln zagotovil, da bodo lepo skrbeli zame. Jaz sem goreče upal, da bom tik pred odhodom morda zbolel, a sta me tako kuga kot vsaj pljučnica brezobzirno in nezainteresirano obšli.

Glavne reči, potrebne za gospodinjstvo, je mama skrbno beležila na list in enkrat na mesec sem ga odnesel v trgovino.

Knjigo Slavka Pregla *Srajca srečnega človeka* (Beletrina) lahko za 27 evrov (e-knjigo za 18,99 evra) naročite na www.beletrina.si, na e-nastavu prodaja@zalozba.org ali po telefonu 01/200 37 00.

V podlistku bomo objavili samo prvi del knjige.